

Γεωργίου Καραμπελιά

*Ἐκκλησία καὶ Γένος
ἐν αἰχμαλωσίᾳ*

Ἐκδόσεις: «Ἐναλλακτικὲς Ἐκδόσεις».

Ἀθήνα, Νοέμβριος 2018.

Σελίδες: 364 (17 x 24 ἐκ.).

Τὸ νέο βιβλίο τοῦ Γιώργου Καραμπελιά κατέχει, κατὰ τὴν γνώμη μας, ξεχωριστὴ θέση στὴν ἐκδοτικὴ του προσφορά.

Συγκροτεῖται ἀπὸ παλαιῆς καὶ νέες σκέψεις, ἀπόσταγμα τῶν πολύχρονων μελετῶν του γιὰ τὴν σχέση Ἐκκλησίας καὶ Γένους στὴν διάρκεια τῆς Φραγκοκρατίας καὶ Τουρκοκρατίας.

Κυρίαρχη ἀντίληψη καὶ θέση του εἶναι, ὅτι ἡ αἰχμαλωσία τοῦ Γένους ἄρχισε τὸ 1204 μὲ τὸν ἐπεκτατισμὸ τῆς Δύσης καὶ ὄχι τὸ 1453 καί, ὅτι στὴν μακρὰ αὐτὴ περίοδο τῶν ἑξι ἢ ἑπτὰ αἰῶνων τῆς κατοχῆς, ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξε ἀποφασιστικὸς γιὰ τὴν ἐπιβίωση τοῦ Ἑλληνισμοῦ, γιὰ τὴν διατήρηση τῆς ἐθνικῆς συνείδησης καὶ τῆς ἑλληνικῆς ἰδιοπροσωπίας ἀπέναντι στοὺς Λατίνους καὶ τοὺς Τούρκους.

Στὸν παρόντα τόμο ἀποδομεῖ τὸν μῦθο, πὺν διαδίδεται τὰ τελευταῖα χρόνια, ὅτι ἡ Ὄθωμανικὴ κυριαρχία ἦταν μετριοπαθῆς.

Τὰ περίφημα (ὅμως) «προνόμια» στὸ Ὁρθόδοξο μιλῆτ, πὺν προβάλλονται ὡς ἔνδειξη ἠπιότητος καὶ «σεβασμοῦ» τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τοὺς Τούρκους, ἦταν ἓνα μέτρο τακτικῆς

πού ή πολιτική συγκυρία επέβαλε στον Μωάμεθ, για να συντηρηθεί ή τεράστια πολυεθνική Αυτοκρατορία. **Ν**ά ελαχιστοποιηθεί ό κίνδυνος πιθανής εξέγερσής τους και να εδραιωθει ή κυριαρχία τους. **Ο**ί διάδοχοί του, όταν ξνιωσαν ισχυροί, αφάιρσεσαν αρκετά από τὰ προνόμια που είχαν παραχωρηθει. **Γ**ι' αυτό, άλλως τε, δέν ήταν θεσμοθετημένα, αλλά ή ισχύς τους εξαρτιόταν από την βούληση του εκάστοτε Πατισάχ.

Στήν συνέχεια, μεταξύ άλλων, αναφέρεται:

- **Σ**τήν αποσυνθετική παρουσία τών Λατίνων, που έθεωρούντο από τους Έλληνες ως οί κατ' έξοχήν υπεύθυνοι για τὰ δεινά του βυζαντινού Έλληνισμού. **Κ**αι στις όδυνηρές εμπειρίες τών Έλλήνων από τους Δυτικούς σταυροφόρους, φεουδάρχες και κληρικούς, που καλύπτουν ιστορική περίοδο τριών τουλάχιστον αιώνων.

- **Σ**τις επαναστατικές κινήσεις που εκδηλώθηκαν σε όλη την Ελλάδα, ως συνέπεια του αναβρασμού που ακολούθησε τή Ναυμαχία τής Ναυπάκτου. **Ι**διαίτερα κεντράρει στην επαναστατική δραστηριότητα του Διονυσίου Τρίκκης. **Σ**τήν Φιλική Έταιρεία και στην μεγάλη συμμετοχή τών κληρικών στις έξεγέρσεις και τις θυσίες. **Σ**τήν Σαμιακή Έπανάσταση υπό τον Λυκούργο Λογοθέτη, ό όποιος ήταν ζηλωτής τής Όρθοδοξίας και διατηρούσε στενές σχέσεις με την Εκκλησία.

- **Σ**τις σχέσεις Όρθοδόξων-Καθολικών, οί όποιες, μετά την τουρκική κατάκτηση, είχαν ισορροπήσει σ' ένα επίπεδο διαρκούς, αλλά χαμηλής έντάσεως, αντιπαράθεση. **Α**πό τὰ μέσα του 16ου αιώνα ή Καθολική Εκκλησία γίνεται περισσότερο επιθετική έξαιτίας τής Μεταρρύθμισης. **Μ**ετά δέ την Σύνοδο του Τριδέντου, επί Πάπα Γρηγορίου ΙΓ' (1572-1585), ό όποιος εισήγαγε τὸ Γρηγοριανὸ ήμερολόγιο, ή σύγκρουση επιτείνεται. **Κ**ορύφωσης τής μακροῦς αντιπαράθεσης αποτέλεσε ή αναβαπτιστική ξριδα.

- **Σ**τήν μεγάλη μορφή του τουρκοκρατούμενου Έλληνισμού, τον Κύριλλο Λούκαρι (1570-1638). **Σ**τον Κοραή και στον Ρήγα Βελεστινλή.

- **Δ**ιά μακρών παρουσιάζει τον μεγάλο εκπαιδευτικό αναμορφωτή του Έλληνισμού, τον Άγιο Κοσμά τον Αιτωλό, ως την εμβληματικότερη μορφή του ελληνικού φωτισμού.

• **Ἐπίσης**, μὲ ἐπιστημονικὴ ἐντιμότητα καὶ πνεῦμα δικαιοσύνης, ἀναπτύσσει τὸν κοινωνικοπολιτικὸ ρόλο τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸν ἐξέχοντα ρόλο ποὺ διεδραμάτισαν οἱ Μονές ὡς πολύμορφα κέντρα ἀντίστασης, ἐπανάστασης καὶ ἐπιβίωσης τοῦ Ἑλληνισμοῦ.

• **Δὲν παραλείπει** νὰ συμπεριλάβει στὴν ἀνάλυσή του τὸ ἐπονείδιστο καὶ ἀξιοκατάκριτο φαινόμενο τῆς ἀλλαξοπατριαρχίας καὶ ἀρνητικὲς πρακτικὲς τῶν μοναχῶν καὶ ἱερωμένων, οἱ ὁποῖες δὲν ἀκυρώνουν, ἀλλὰ τουναντίον ὑπογραμμίζουν πόσο σημαντικότερο θὰ μπορούσε νὰ ἦταν τὸ ἔργο τους.

Τὸ βιβλίο εἶναι ἐξαιρετικὸς καρπὸς τοῦ ἀκούραστου διερευνητικοῦ πνεύματος τοῦ Γιώργου Καραμπελιᾶ. **Τμῆμα** τῆς εὐρύτερης δουλειᾶς του γιὰ τὴν περίοδο τῆς Φραγκοκρατίας καὶ Τουρκοκρατίας, τῆς ὁποίας εἶναι βαθὺς γνώστης. **Ἡ** πνευματικὴ του ἀπάντηση, ποὺ ἐδράζεται στὴν πλούσια βιβλιογραφία καὶ στὶς πηγές, πρὸς τοὺς ἐθνοαποδομητὲς καὶ μηδενιστὲς. **Ἡ** συμβολὴ του στὴν μελέτη τῶν σχέσεων Ὁρθοδοξίας καὶ Ἐπανάστασης τοῦ 1821, διακόσια χρόνια μετὰ.

*Ἐφημερ. «Χριστιανικὴ», 5.9.2019, σελ. 11.
Τοῦ Ἡρακλῆ Κανακάκη*

* * *

Σὲ ὁλόκληρη τὴν μακρὰ περίοδο τῶν ἑξὶ ἢ ἑπτὰ αἰώνων τῆς κατοχῆς, τουλάχιστον μετὰ τὸ 1204, ἡ ὀρθοδοξία ἀποτελεῖ τὸν κατ' ἐξοχὴν φορέα τῆς διατήρησης τῆς ἐθνικῆς συνείδησης τῶν Ἑλλήνων, ἀκριβῶς διότι ἡ ἑλληνικὴ ἰδιοπροσωπία, κατέναντι τῶν Τούρκων ἀλλὰ καὶ τῶν Λατίνων, ἀναδεικνύεται, πρωταρχικῶς, ὡς θρησκευτικὴ ἰδιοπροσωπία. **Τὰ** ἑκατομμύρια τῶν ἐξισλαμισθέντων τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καὶ τῶν Βαλκανίων χάθηκαν ὀριστικὰ γιὰ τὸν ἑλληνισμό. **Συναφῶς**, ὁ ρόλος τῆς Ἐκκλησίας ὑπῆρξε ἀποφασιστικὸς: ὁ ἑλληνισμὸς ἐπιβίωσε διὰ τῆς ὀρθοδοξίας.

Στὴ Δύση, ἡ καθολικὴ θρησκεία ἀποτέλεσε ἐπὶ πολλοὺς αἰῶνες τὸν ἀντίπαλο τῆς ἐθνικῆς συγκρότησης τῶν εὐρωπαϊκῶν λαῶν, ὁ διαφωτισμὸς θὰ στραφεῖ κατ' ἐξοχὴν ἐναντίον τοῦ Πάπα καὶ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἡ δὲ ἐθνικὴ ταυτότητα θὰ ἐπιβεβαιωθεί, συχνά, μέσω τῆς σύγκρουσης μὲ τὴν Ἐκκλησία.

Ἀντίθετα, ὁ ἑλληνικὸς κόσμος δὲν ἀντιμετωπίζει μόνον μιὰ διπλῆ κατοχὴ –τὴν Τουρκοκρατία καὶ τὴ Φραγκοκρατία–,

ἀλλὰ καὶ μιὰ διττὴ πνευματικὴ ἀπειλή: **Η** τουρκικὴ κατοχὴ εἶναι ταυτοχρόνως καὶ ἓνα διαρκὲς ἐγχείρημα ἐπιβολῆς τοῦ ἰσλάμ, διὰ τῶν ἐξισλαμισμῶν καὶ τοῦ παιδομαζώματος, ἐνῶ ἡ φραγκικὴ παρουσία δὲν περιορίζεται στὰ κατεχόμενα ἐδάφη, ἀλλὰ καὶ ἐπιχειρεῖ νὰ μεταβάλλει τὸν ἑλληνικὸ κόσμον σὲ θρησκευτικὸ-πνευματικὸ παράρτημα τῆς Δύσης.

Παράλληλα, λοιπόν, μὲ τὴ διαρκῆ ἀντίσταση στὰ μέτωπα τῶν πολεμικῶν συγκρούσεων, ὁ ἑλληνισμὸς θὰ διασωθεῖ ἀκουμπώντας στὶς μείζονες πνευματικὲς παρακαταθήκες του, στὴν ὀρθόδοξη πίστη, τὴν γλῶσσα, τὴν συνείδηση τῆς ἱστορικῆς του διαχρονίας καί, τέλος, τὴν λαϊκὴ παράδοση. **Καὶ ἡ Ἐκκλησία**, ὡς ὁ σημαντικότερος θεσμὸς τοῦ ὑπόδουλου Γένους, θὰ διεξάγει ἓναν ἀδιάκοπο «διμέτωπο» ἀγῶνα γιὰ νὰ διασφαλίσῃ τὴν ὀρθόδοξη-ἑλληνικὴ ἰδιοπροσωπία.

* * *

Ὁ Γεώργιος Καραμπελιάς γεννήθηκε τὸ 1946 στὴν Δύμη τῆς Ἀχαΐας. **Ἀπὸ τὸ 1964**, ὡς φοιτητῆς τῆς Ἰατρικῆς, εἶχε μιὰ ἐντονη συγγραφικὴ καὶ πολιτικὴ δραστηριότητα, γιὰ τὴν ὁποία καὶ φυλακίστηκε ἀπὸ τὴν δικτατορία τὸν Μάιο-Ἰούνιο 1967.

Ἐν συνεχείᾳ, σπούδασε Οἰκονομικὰ στὸ Παρίσι, ὅπου συμμετεῖχε στὸ ἀντιδικτατορικὸ κίνημα, ἐξέδιδε τὸ Περιοδικὸ Ἀντιφασίστας καὶ ἔγραψε τὰ πρῶτα του βιβλία.

Μετὰ τὸ 1974 συνεχίζει τὴν πολιτικὴ καὶ συγγραφικὴ του δραστηριότητα καὶ ἔχει γράψῃ περισσότερα ἀπὸ τριάντα βιβλία καὶ ἑκατοντάδες ἄρθρα καὶ μελέτες.

Τὰ γραπτὰ του, ἀφοροῦν στὴν πολιτικὴ ἐπιστήμη, τὴν οἰκονομία, τὴν φιλοσοφία καὶ τὴν γεωπολιτικὴ, ἐνῶ τὰ τελευταῖα χρόνια ἐπιμένει ἰδιαίτερα στὶς ἱστορικὲς ἔρευνες καὶ μελέτες.

Ἀπὸ τὸ 1979 ἕως τὸ 1993 ἐξέδιδε τὸ περιοδικὸ Ρήξη. **Τὸ 1980** δημιούργησε τὸ Ἐναλλακτικὸ Βιβλιοπωλεῖο καὶ τὶς Ἐναλλακτικὲς Ἐκδόσεις. **Ἀπὸ τὸ 1995** συμμετέχει στὴν Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ περιοδικοῦ Ἄρδην καὶ ἀπὸ τὸ 2006 στὴν Σύνταξη τῆς ἑφημερίδας Ρήξη. **Ἀπὸ τὸ 2010** εἶναι μέλος τῆς «Ἐταιρείας Μελέτης Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ» καὶ τῆς Συντακτικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ περιοδικοῦ Νέος Ἑρμῆς ὁ Λόγιος. **Τέλος**, μετὰ τὸ 2016 συμμετέχει στὸ Κίνημα Ἄρδην.

Ἐπιδιώκει μιὰ σύνθεση ἀνάμεσα στὸν πατριωτισμὸ, τὴν κοινωνικὴ δικαιοσύνη καὶ τὴν δημοκρατία, ἐνῶ θεωρεῖ πῶς ὁ μόνος τελεσφόρος ἐκσυγχρονισμὸς τῆς Ἑλλάδας θὰ ἦταν ἓνας

έκσυγχρονισμός στηριγμένος στην παράδοση και την ιστορική μας ιδιοπροσωπία.

* * *

Περιεχόμενα

Πρόλογος.

Α' Έλληνες και Όθωμανοί

Έλληνες και Όθωμανοί.

Τò ράσο και τò ξίφος.

Β' Όρθοδοξία και Δύση

Κρειττότερον ιδεῖν.

Οί Ίησουῖτες και ó Κύριλλος Λούκαρις.

Όρθόδοξοι και Λατῖνοι στὰ Ἐπτάνησα.

Γ' Ἐσωτερικὲς Ἀντιθέσεις

Ἀναβαπτισμός: ἔκσυγχρονισμός και παράδοση.

Ἡ κοινωνική και πολιτική θέση τῆς Ἐκκλησίας.

Δ' Παιδεία και Ἐκκλησία

Ἐκκλησία - ἐκπαίδευση - κρυφὸ σχολειό.

Ό φωτισμός και ó Κοσμᾶς Αἰτωλός.

Ε' Ἐκκλησία και Διαφωτισμός

Οί Κολλυβάδες και ó ριζικός ἀντιδιαφωτισμός.

Ό Ρήγας και οί Χρησμοὶ τοῦ Ἀγαθάγγελου.

Ό Κοραῆς και ó... Παπατρέχας.

Ἀντὶ Ἐπιλόγου: Ἦθνος και Γένος στὴν ἑλληνική παράδοση.

Παράρτημα: Ἡ Ἐπανάσταση τοῦ Ἡσυχασμοῦ.

Βιβλιογραφία.

Εύρετήριο.

